

Performatif Estetik ve Anadolu Geleneğindeki Yansıması Performative Aesthetic and Its Reflection in Anatolian Tradition

Necmi KARKIN¹, Şule SAYAN²

¹ Öğretim Görevlisi, : İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, Malatya, 44900

² Araştırma Görevlisi : İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, Malatya, 44900

Article history: Received 26-03-2018/ Accepted 18-03-2019

ÖZET ABSTRACT

Yaygın olan estetik kuramları belli açılardan kullanabiliyor olsak bile sanatlardaki performatif süreci tam anlamıyla açıklamak mümkün değildir. Bu sürecin en önemli noktası olan sanat eseriyle ortaya çıkan nesne ve özne, maddesellik ve göstergesellik arasındaki ilişkilerin olay haline gelmesini kavramak zordur. Bunu kendi haliyle sergilemek için performatif bir estetik geliştirilmelidir. 1990'lı yıllarda kültürel çalışmaların araştırma perspektifinde bir değişim söz konusu olmuştur. Bu çalışmada kültürel olarak göz ardı edilen performatif unsurları ön plana çıkarmıştır. Birçok kültürel olgu ve edimi araştırma nesnesi edinmiş ve kültürü kendi içerisinde barındıran Anadolu geleneğinde yaygın olan performatif estetik, kendi içeriğini günlük hayatta olduğu gibi deneyimlerden ve alışkanlıkların pratiğinden almaktadır. Söz konusu özelliklerden yola çıkılan bu çalışmanın amacı, başta Anadolu gibi geniş bir coğrafyada, kökleri tarih öncesi devirlere dayanan ve hâlâ devamlılığını sürdüren performatif estetik kavramının bağlamsal anlamda değerlendirmek ve Anadolu örnekleme üzerinden, bu kültürün geleneğindeki yansımalarını saptamayı hedeflemektedir. Bu çalışmada neden-sonuç ilişkisi kurularak irdelenmiş ve Anadolu örnekleme üzerinden performatif estetik değerlendirilmiştir.

Although it is possible to use common aesthetic theories in certain circumstances, it is not possible to explain the performative period in arts exactly. It is a difficult condition to understand that the most important point of this period, the work of art and the relationship between materiality and non-materiality, the object and subject arising from it become an event. A performative aesthetic must be developed to exhibit this in its own way. In the 1990s, there was a change in the research perspective of cultural studies. The performative elements of the culture ignored until this time came to the forefront. Performative aesthetics, which is common in the Anatolian tradition, which has acquired many cultural phenomena and act as research object and has embraced many cultures, takes its content from practice of experience and habits as it is in daily life. The aim of this study is to evaluate the concept of performative aesthetics based on prehistoric periods and to continue its permanence in a wide geographical area, at the outset in Anatolia in a contextual sense and to determine the reflection of this cultural tradition through Anatolian sampling.

Keywords: Performative Aesthetics, Anatolia, Culture, Tradition, Artist

Anahtar Kelimeler: Performatif Estetik, Anadolu, Kültür, Gelenek, Sanatçı

GİRİŞ

Performative (edimsel) terimi John L. Austin tarafından bulunmuştur. Austin, 1955 yılında bu kavramı, dil felsefesine tanıtmıştır. "Performative kavramı, sanattaki performatif terimine denk düşmektedir". (Austin, 2009: 44). Performatif kavramı yaratıcı, yenilikçi tekrar meselesinin çok boyutlu bir kavram olup birçok farklı anlamı vardır. Performatiflik tek seferlik bir edim değil, tekrerrür ve ritüeldir. Bedenle doğallaştırılmasıyla etkilerini gösterir. Bu bir bakıma kültürel olarak sürdürülen, bir süreç olarak kavranmasını gerektirmektedir. Bu demektir ki kendimizde "iç özellik" sandığımız şey aslında belli bazı performatif eylemler üzerinden ürettiğimiz şeylerdir. Butler, "performatifliği tek bir anlık eylem olarak algılamamamızı çünkü her zaman bir norm ve ya normlar dizisinin yinelenmesi ve eyleme benzer bir statü edindiği ölçüde bir yineleme olduğu gerçeğini gizleyip farklı gösterebileceğini ifade etmektedir". (Butler, 2014).

Kuramın yaratıcıları performatif eylemlerde bulunmayı ritüelleşmiş toplumsal sahnemeler olarak düşünürler. Bu nedenle performatif estetiği sahneleme kavramında temellendirmek uygun görülmektedir.

Batı kültüründeki sanatlarda altmışlı yılların başlarında göz ardı edilemez bir performatif süreç başlamıştır. Bu sadece tek tek sanatlarda performatifleşmeyi beraberinde getirmemiş, aynı zamanda aksiyon ve ya performans sanatı denilen yeni bir sanat dalının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Farklı sanatlar arasındaki sınırlar giderek daha da şeffaflaşmış, ortaya çıkan eserler yerini, olaylara bırakmış ve bunlar kendini sahneye gerçekleştirmiştir.

Performatifleşme süreci 1950'li yılların başında ile müzikteki performatifleşme ile birlikte başlamıştır. Tiyatro da 1960'lı yıllarda performatif dönemeçten geçmiştir. Bu süreçlerde oyuncular ve izleyiciler arasındaki ilişkiler yeniden kendi içinde şekillenmiştir. Edebiyattaki performatifleşme eğilimi ise okuyucunun önüne sunulan malzemeyi kendi isteği şekilde birleştirip yazar konumuna geçtiği bunun sadece okuma eylemine iğkin olmadığı gözlenmektedir (Elmans, 2002:179-207). 1960'lı yıllardan beri sanatçılar, sanat eleştirmenleri, sanat tarihçileri ve filozoflar tarafından sürekli beyan edilen ve gözlemlenen, sanatlardaki sınırların ortadan kaybolması böylece performatif süreç olarak tanımlanabilir. Görsel sanatlar ve diğler müzik, edebiyat ve tiyatro gibi diğler sanatlarda olsun bunların hepsi kendilerini sahneleme biçiminde ve şekilde gerçekleştirme eğilimindedirler (Fischer, 2016, 32).

1990'lı yıllarda ise kültürel çalışmaların araştırma perspektifinde bir değışim söz konusudur. Kültürün bu zamana kadar göz ardı edilen performatif unsurları ön plana çıkmıştır. Bu unsurlar hali hazırda var olan veya olması mümkün sayılan gerçekliklere verilen referansın bağımsız olduğunu temellendirirler. Burada "ritüel" ve "gösteri" alanlarının performansa dayalı bir oyuna dönüşebileceği öne çıkmaktadır. Schechner ifadesine göre " Aslında, sanat ve ritüel, özellikle de performans, oyunun esas sahasıdır. Bunun nedeni, performans ifade etme sürecinin, oyunu taklit etmekten ziyade onu örneklendirmesidir" (Schechner 2015, 57)

Performans sanatının gelişmesinde Soyut Ekspresyonist ressam Jackson Pollock'un önemli bir etkisi olmuştur. Pollock, Hermann Nitsch, Hans Namuth Allan Kaprow Vito Acconci ve Bruce Nauman gibi erken performans sanatçılarına yön vermiştir. Performans sanatı aksiyonlar, beden, mekan, izleyici ve doğaçlama üzerine kurulu bir sanat anlayışıdır. Alman sanatçı Hermann Nitsch 'in Estetik duygular dan arınmayı öngörüşü Acı ve iğrenme duygularıyla kendinden geçen öznenin arzularına yönelmiş görünmektedir.

Resim 1. Hermann Nitsch "Mysterien Theater" ,1998

Rönesans kültüründeki iğrençlik karşıtı öngörülerine rağmen Hermann Nitsch, yoğunlaştırılmış bir acının ritüellerini, bedenin sınırlarını zorlayan katharsis eğilimleriyle yüceleştirmektedir. Bilinçaltında bastırılan gerçek, travmatik haliyle bilinçaltından bedene boşalırken, Sanatçının yüceye taşıdığı haz duyma durumu, hissedilebilir acının katharsisle örtüşmesini doğrulamaktadır. (Tablo-2) Sanatçı Performans çalışmalarında yaratıcılık, siyaset, kapitalizm, masumiyet, cinsiyet, şiddet ve hatta hayvan zulüm gibi karmaşık temaları derin etkilere bağılı duyularla yoğunlaştırır Aksiyonla gerçekleştirdiği katharsis çalışmalarında spontan olayların ruhun iyileştirilmesi için bir arayış olduğunu göstermeye çalışmaktadır.

Resim 2. Hermann Nitsch, "Untitled" Acrylic on Canvas, 200 x 200 cm, 2013

1. PERFORMATİF ESTETİĞİN ANADOLU GELENEĞİ

Birçok kültürel olgu ve edimi araştırma nesnesi edinmiş ve birçok kültürü içerisinde barındıran Anadolu geleneğinin yansıma alanlarından biri sanattır. Böylesi bir bağlam içinden sanat hakkında çıkarsamalarda bulunmak için, her şeyden önce, söz konusu disiplinin; insana/toplumlara kültürel üretimleri üzerinden yaklaşan Kültürel Antropoloji'nin, temel unsurlarını tanımanın, ötesinde, benimsemenin gerekliliği ortadadır. Günlük yaşam estetiği, Anadolu kültürünün estetik söylem ihtiyaçları içerisinde, kültürel hayatımızın estetik boyutlarını hatırlatmayı amaçlamaktadır. Anadolu kültüründe yaygın olan performatif estetik, kendi içeriğini günlük hayatta olduğu gibi deneyimlerden ve alışkanlıkların pratiğinden almaktadır. Burada Anadolu kültürlerinin estetik yansımalarının, kendi türleri arasında belirleyici bir rolü olduğunu görmekteyiz.

Anadolu, kültürel deneyimleriyle görsel değerleri olan bir coğrafyadır. Ampirik ve ritüelistik olarak sanatsal paradigmayı kendiliğinden belirleyebildiği derinliğe sahiptir. Bu anlamda giderek unutulmaya yüz tutmaya başlanmış geleneksel imgeler üzerinden, Anadolu kültürüne dair Estetik derinlik kazandığı söylenebilir. Sanatların birbirleriyle olan etkileşimleri dikkate alındığında, Anadolu kültürünün Türk plastik sanatları için bir esin kaynağı olduğu görülebilir. Sanatçı İbrahim Balaban'ın "Halay" (Tablo 3) adlı çalışmasında Anadolu folklor kültürünün yansıması görülebilir. Halay, Anadolu kültüründe geleneksel olarak oynan ve bölgesel farklılık gösteren bir halk oyunudur. Kültüre göre içeriksel bir yoğunluğu vardır. İnsanların birliktelik ve anonim duygularının devamı olarak görülebilir.

Resim 3. İbrahim Balaban, Halay, 60x85, 2015

Anadolu kültüründe yaygın olan performatif estetik içeriğini günlük hayatta olduğu gibi alışkanlıkların pratiğinden almaktadır. Bu estetik deneyimin duyuşal bileşenine sahip olarak algılanan doğanın kendi niteliklerini farkındalık içinde estetik olanı hatırlamakla ilgili etkin olabilir. Bu noktadan bakarak Anadolu kültürlerinin paradigmatik olarak güncelden düşürmediğimiz estetik yansımalarının, kendi türleri arasında belirleyici bir rolü olduğunu görmekteyiz. Bu durum tanıdık ve kültürel olan Anadolu halk sanatının yansımalarından biridir. Halk sanatı ve kültürel imgeler arasındaki ritüelistik yansımaları içerisinde, Sinsin oyunu, Şabalama, Üçayak halayı, Bozlak ağıtları ve çeşitli kültürel referanslar Anadolu kültür estetiğini folklor olarak yeniden hatırlatmaktadır. Bu öne çıkan durum insanların duyumsamaya bağlı olan Estetik ihtiyacını, Anadolu'dan karşılamaya ve düşünmeye davet etmesi bakımından önemlidir. Anadolu da, gerçekliğinde asal değerleri olan imge ve nesnelere önemli olma esaslarına rağmen kendilerine teorik değer verilmeyen sadece yararlılık unsurları kapsayan olarak görülmüştür. Çünkü estetik deneyimler kendi içerisinde yaşarken aynı zamanda dönüşerek anlamlar değişir. Bu dönüşüm sürecinde zamanın bir bölümünde üretilen kültüre odaklanarak o zamanı bir kesit olarak almak mantıklı görünmektedir. Tatmin edici bir sonuç beklentisinde olacağımız için "açıklayıcı" ve "kapsayıcı" deneyimlerle sınırlı değil ona yüklenmiş estetik anlamları olduğu konusunda somut yansımaları vardır. Estetik bakış açısının bir istisnanın sonucuna bağlı olması, değerini yitirmiş ve günü geçmiş olarak görülen uygunluk durumunun yaşanmasıyla ilgilidir. Bu istisnalar, zamansal akışa maruz kalmış ve derinliği güncel algılarda hızla çürümüş değildir. Şabalama, bunun en canlı performatif örneğidir.

2. ANADOLU, ESTETİK DENEYİMLERİNDE ŞABALAMA

Şabalama, Anadolu estetik deneyiminin bir yansıması olarak estetik yaşamı tanımlayan görünüşlerin olduğunu yansıtıyor. Bu estetik deneyimler günlük yaşam formlarının içinde yer alan halkın estetik beğenileri için minör yoğunluktaki bir durumdur. Toplumsal yaşantımızda kuramsal çerçevesi yok demeyeceğimiz bir olgunun yansımasıdır. Çünkü "Şabalama" yine minor bir coğrafyanın geleneksel aksiyonlarından biridir. Şabalama performansı, 1960'lı yılların çağdaş performans sanatlarının dönüşümündeki teorik yorumların içerisinde görülüp düşünülmesi hala günceldir. Bu değerler estetiğin asal değerleri gibi çok uzun zaman boyunca korunan ve değişmesi olanaksız olan süreklilik içerisinde. Şabalama da bu kültürel yansımanın etnolojik taşıyıcısıdır. Geleneksel uyumun yapısı açısından toplumun kendi kültürel tasarımıdır. Çukurova kültürü içerisinde yer almaktadır ve tözünde toplumsal birliği ifade etmektedir. Çukurova da toplumsal yaşamda geçiş süreçleri olarak adlandırılan; yaşam aşamalarının etrafında birçok töresel gelenekler bulunmaktadır.

Şabalama'nın, toplumsal bağlamda bireylerin birlikte yaşamalarından kaynaklanan sosyal-psikolojik-ekonomik getirileri vardır. Sabanın doğaçlama boyutu ile de bu birlikteliğe estetik boyut katmaktadır. Bu nedenle insanlar kendi imgelerinin yaşam pratiklerinden dolayı geleneklerinden uzaklaşmamaktadırlar. Şabalama'yı yapan Abdalların toprak üzerindeki dansları toprağa duydukları saygı toprağa yükledikleri sembolik anlamları yansıtır. Bunu düşün törenine gelen konuklara beklentilerini ortaya koymak için yaparlar. Düğüne gelen konukların verdikleri hediyeler düğünü kurgulayan Abdal ağası denilen şahsa verirler. Şabalama' da Meydan Sabası seyircisi en fazla olandır ve en çok ilgi görür. Şabalama, estetik uyumun töresel boyutu olarak düşünülebilir ve geleneklerin devamını açıklamaktadır. Bu yönüyle müziksel ve doğaçlama uygulamaları içerdiği için bu pratiği ritüelistik öğelerden dolayı Şamanist uygulamalar ile de bağdaştırılabilir. Anadolu'daki Şaman kültürünün etkilerini Childe'nin, "Yüzyıllar boyunca süregelen denemelerle, kuşaktan kuşağa geçen sosyal geleneklerle oluşturulan alışkanlıklar, töre ve yasaklar türümüzün yaşamını sürdürme çabasından yana da kuşaktan kuşağa geçen içgüdülerin yerini tutmuştur" (Childe, 1992: 20). yaklaşımla güçlendirebiliriz.

Görüldüğü gibi Anadolu referanslı performatif estetik, entelektüel ve duyuş yönüyle öngörülebilir heyecanlarla ilgilidir. Bu heyecan İmgeden arındırılmış bir kaygı bağlamında değil, iç dökmenin sınırlarını genişleten bir gelenektir. Bambaşka kurgusal ve duyuşal temelleri olan, zihinsel sonranın geçerli deneyimleridir. "Meydan Şabası" da görüldüğü gibi devşirildiği kültürün koşullarına uygun duyumsamaların sonuçlarıdır.

2.1. Meydan Şabası

Orta Asya Türk kültürlerinde Davul'un oldukça güçlü derinliğe sahip sembolik anlamları vardır. Kurgulardan elde edilen buluntulara göre uygulama ve kabul görme derinliği hakkında sonuçlar çıkmaktadır. "Meydan Şabası" adlı fotoğrafta, (Fotoğraf-1) davulun simgesel değer olarak merkezde duran varlığı, Sahnede düğünü ziyaret edenlerle hane halkı arasındaki karşılaşması görülmektedir. Düğüne gelenler hediyelerini vermek üzere gelirler ve ağırlanırlar. Anadolu

kültüründe davulun hakimiyet, duyuru ve acılardan sağaltıcı durumlarını yeniden gündeme taşıması, kültür dokusundaki yansımaları göstermektedir.

Fotoğraf 1. "Meydan Şabası" Düziçi/Osmaniye düğün, 2016

Anadolu kültürlerine ait olan kültürel bellek örnekleri çağımızın kültürel ihtiyaçlarına yanıt olmaktan çıkmış gibi düşünülebilir. Bu kültürel taşıyıcılığı üstlenmiş olan estetik değer biçimlerimden uzaklaşmış olmasının iktisadi ve bireysel bağlayıcılığı olan birçok nedenle ilişkilendirebiliriz. Bu nedenle Eyuboğlu, "Uygurlık ürünlerinin yerine, uygarlığın özüne, ilkelerine uygun olarak kullanılmayışı insanı yalnız çağının dışına itmekle kalmıyor, kendi özünden, onu "insan" kılan tözünden de uzaklaştırıyor. Böylece çağdaş insan eski çağ insanına oranla bir "mitos" varlığı bile olamıyor" (Eyüboğlu, 1998: 96). şeklinde yaklaşmıştır. Anadolu kültürü kendini oluşturan hayal dünyasını ve yaşam pratiklerine dair kültürel motifleri oluşturan imgelere sahip olmuştur. Bu yüzden Anadolu insanı, önce nefret edecekleri nesne ve imgeleri seyreden bir idealin huzursuzluğuyla yaşamıyordu. Çünkü kültürel ve estetik anlamda organik ya da duygusal hislerimizin bir parçası değildir. Son yüzyılın genel izleniminde gelinek noktanın dünya kültürüne biriktirerek getirdiği durum içeren devamlılık sürecidir. Bu süreci Ranciere'nin "İnsan doğası ile toplumsal doğa birbirinin kefilisi olmaktan çıkmıştır" (Ranciere, 2012; 18) yaklaşımında olduğu gibi teyit edebilmekteyiz. Performatif sanatların Avrupa sanatındaki ortaya çıkış durumu ve örnek eserlerdeki yansımaları ele alınmıştır. Doğal olarak performatif sanatların "Estetik" yönü Türk sanatçılarında yansıma bulmuştur.

MATERYAL ve YÖNTEM

Söz konusu özelliklerden yola çıkılan bu çalışmanın amacı, başta Anadolu gibi geniş bir coğrafyada, kökleri tarih öncesi devirlere dayanan ve hâlâ devamlılığını sürdüren performatif estetik kavramının bağlamsal anlamda değerlendirmek hedeflenmiştir. Araştırma tarama modelinde ilişkisel tarama yöntemi ile Anadolu örnekleme üzerinden bu kültürün geleneğindeki yansımalarını saptamayı hedeflemektedir. Bu araştırmanın amacı iki temel alt başlık üzerinden değerlendirilmektedir. İlk olarak performatif kavramının tanımı yapılarak, sanattaki performatif estetik yapısı açıklanmıştır. Ardından terimin Anadolu geleneğindeki yansıması tarihsel süreçte neden-sonuç ilişkisi kurularak irdelenmiş ve Anadolu örnekleme üzerinden performatif estetik değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, Performatif estetik kavramıyla ilişkilendirilebilecek 1960 yıllardaki performans sanatına dair sanatçılar ve örnekler verilmiştir. Sanatçı Hermann Nitsch'e ait örnekler performans bağlamında ele alınmış ve sanatçının kendi kültürel inançları doğrultusunda sergilediği çalışmalara yer verilmiştir. Aynı zamanda Anadolu kültürel yaşamında var olan performatif estetiğe dahil edilebilecek olaylar ve olgular araştırılmış ve "Şabalama" örneği

gösterilmiştir. "Şabalama" Çukurova köy düğünlerinde varlığı sürdüren bir gelenektir. Davul, zurna ile oynanan bir tür oyundur. Canlı örnekleriyle bizzat gözlenerek Tablo 3 teki görselin yansımaları oluşturulmuştur.

SONUÇ

Bu çalışmada Anadolu kültürüne ait olan estetik içeriklere sahip olduğuna dair konuların yansımaları üzerinde durulmuştur. Etno estetik geleneklerin , yeniden konuşulmaya ve gözden geçirilmesinin anlamlılığı çalışmamda ön plandadır. Anadolu'da yer alan değerler antolojisinde estetiğin anlam yüklü nesnelere buna bağlı olan inançlar ve ritüellerin bir bölümünü performatif estetik bağlamında göstermek önemlidir. Bir bütün olarak çalışmanın yorumsal önemiyle birlikte, Estetik süreçlerin ve yargıların somut doğasında yer alan apsislerle karşılaştık.

Anadolu'daki kültürel estetik gelenekler ve deneyimler kurucu bir yapı olarak kendini oluşturmaktadır. Bu yapıların içinde yer alan Teke Zortlatması, Çal Çökelez, Sinsin ve Şabalama gibi bazı halk oyunları tarzı performanslar yer almaktadır. Bunlar performatif estetik yoluyla kütler olarak üretilir ve gerçekleştirilir. Estetik oluşumlar olarak gündelik hayatın anlayış hassasiyetlerine uygun olarak kültürün estetik bir tutumudur. Bunların varoluşu, sürekli özel sembolik süreçler olarak Estetik ile eşitlenir. Bunlar insanoğlunun içinde var olduğu tüm estetik birlikleri sağlayan geleneksel örneklendirmelerdir. Bu nedenle, performans anlayışını (kendisi zaten estetik bir oluşumdur) sergileyen katılımcıların yansıtıcı olan insan bilinci, uygulamayı geleneksel olandan ayırmaz. Ayrıca gösteri sürecindeki yöresel müzik eşliğindeki yansıtımlar, estetik geleneklerin gerçeklerini oluşturmak için yeterlidir. Örnekte kültürel anlam içerisinde bir daire içinde bulunmak, ortak ruha sahip olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra performansa katılanların önemini ve deneyim koşullarını yeniden oluşturulmasının kültürel sürekliliğe duyarlı olduğunu olduklarını ifade etmektedir. Günlük yaşamın kültürel varyasyonları içerisinde yerleşen olguların, duygusal ve kültürel boyutlarını belirler. Bu nedenle günlük yaşamın boyutlarıyla uyumlu hale gelen toplumsal denge, varoluşu geleneksel nedenlerle geliştiren önemli birçok pratiğin egosu, paradoksu, uyumsuzluğu ve eleştirenleri yoktur. Çünkü hala doğa referanslarına, organik belleğe ve duygusallığın arkaik ritüellerine bağlıdır.

Her daim birçok yönden, konuya geri dönüşü işaret eden birçok neden varken, felsefi iddialara karşı savunmaları olmayan doğayı, sürekli estetiğin tezahürü olarak görmek, bir sonuca hazır olmak değildir.

TARTIŞMA

Performatif estetiğin içeriksel olarak incelenmesiyle iki farklı kültürdeki (Batı ve Anadolu) görsel yansımaları bu çalışmanın konusuna örneklem teşkil etmesi bakımından önemlidir. Sanatçılar Hermann Nitsch, Hans Namuth, Allan Kaprow Vito Acconci ve Bruce Nauman in performans sanatındaki güçlü örnekleri yansıtmışlardır. Performans niteliğindeki çalışmalar kavram, duygu, olgu ve kurgu bağlamında estetik bir uyuma içerik ve biçim yönüyle uyuşmaktadır. Diğer yandan Anadolu'da var olan günlük yaşam pratikleri içerisinde estetize edilmiş aynı zamanda geleneğin bir devamı olan "Şabalama" performatif estetiğinde göstergesi niteliğindedir. "Şabalama"nın bir düğün olayı içerisinde uygulanması hem kurgusal hem de güzellik ve iyi niyet duygularıyla örtüşen bir durum olmaktadır. Böylesi canlı ve geleneksel içerik sanatın güncel yaşamdaki varlığı açısından değerlidir. Günlük yaşam içerisinde devam eden bir olayların gerek sanatçılar gerekse halkın davranış biçimleriyle birlikte estetize edilmesi kuramsal ve sanatsal içeriklere sahip olması bağlamında performans sanatlarına batı uygarlığı dışındaki bir kültürle ilişkilendirilmesi önemli görünmektedir.

KAYNAKLAR

Austin, John, L. 2009, Söylemek ve Yapmak-Harvard Üniversitesi,1955 William James Dersleri, Çev.R.Levent Aysever, Metis Yay. s 44,7 Dipnot.

Butler, J. 2014 Bela Bedenler, Çev C Çakırlar, Z.Talay, İstanbul: Pinhan Yayıncılık

Childe G,1992, Kendini Yaratan İnsan (İnsanın Çağlar Boyu Gelişimi). Çev. Filiz Ofluoğlu Varlık Yayınları 4. Basım İstanbul Bilgi Dizisi: 24 Varlık Yayınları, Sayı: 278.

Fischer, Erika -Lichte, 2016 Performatif Estetik, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s 32.

Eyuboğlu, İsmet Zeki; 1998 "Anadolu Mitolojisi / Anadolu Üçlemesi 2" Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Ranciere J, 2012 "Estetiğin Huzursuzluğu", Sanat Rejimi ve Politika Çeviri Aziz Ufuk Kılıç, İletişim Yayınları.

Elmans, Monika, 2002, S. Labyrinthbücher als Spielanleitungen, (Der.)E. Fischer-Lichte/G Lehnert,11.Cilt, Sayı 1,Berlin, s 179-207.

Schechner Richard, 2015, Ritüelin Geleceği" Ritüelin Geleceği - Kültür ve Performans Üzerine Yazılar, Çevirmen: Zeynep Ertan, Dost Kitabevi

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The performative term was found by John L. Austin. In 1955, Austin introduced this concept to his language philosophy. The performative concept corresponds to the performative term in nature (Austin, 2009: 44). The concept of performative is a multidimensional concept of creative, innovative repetition and has many different meanings. Performability is not a one-time act, but a repetition and ritual. It shows its effects with the naturalization of the body. This requires a grasp of a culturally sustained process. This is what we think in ourselves as "internal features" are actually what we produce through certain performative actions. Butler states that we can not perceive performativeness as a single instant action because it is always a repetition of a norm and a sequence of norms and that it can hide the fact that it is a repetition to the extent that it has a similar status (Butler, 2014). Creators of the theory think of being in performative acts as ritualized social stagings. For this reason, it is appropriate to base the performative aesthetic on the concept of staging. In the arts of Western culture, a nonignorable performative period began in the early of sixties. This has not only brought performative transformation into arts one by one, but also has led to the emergence of a new branch of art called action or performance art. The boundaries between the different arts have become increasingly transparent, leaving the emerging artifacts to events, and these have made themselves staged. The process of performance began with John Cage's "event's" and "pieces" with performances in music at the beginning of the 1950s. In the 1960s, the theater also passed the performative period. In these processes, the relations between the actors and the audience are re-formed in themselves. It is observed that the tendency of performatism in literature has become a writer by combining the material presented in front of the reader in its own way and that it not merely an act of reading (Elmans, 2002: 179-207). So, the disappearance of the boundaries of the arts which arts critics, art historians and philosophers have constantly declared and observed since the 1960s can be described as the performative process. Whether it is visual arts, music, literature, or theater, they all tend to perform themselves in the form of staging (Fischer, 2016, 32). In the 1990s, there is a change in the research perspective of cultural studies. The performative elements of the culture ignored until this time came to the forefront. These elements substantiate the fact that the reference given to the already existing or possible realities is independent and grant a specific reality to the created cultural actions and events that can not be grasped by the traditional text model. Thus, the metaphor of "culture as performance" has come to the forefront. Austin used this concept only in the context of word actions. But there is also no obstacle to the use of this term in bodily acts. Because artistic performance is a matter of concern, it must first be considered on the conditions that the art institution creates. However, performance does not take place only in an environment unique to the art institution, but it carries this ritual as well as elements of the demonstration. The question at which point the "ritual" and "show" fields can turn into an artistic performance has appeared. One of the areas of reflection of the Anatolian tradition, which has acquired many cultural phenomena and the act of the research object and has been included in many cultures, is art. In order to be able to find out about art from such a context, first of all, the aforementioned discipline; Cultural Anthropology, approaching human beings / societies through their cultural productions, is in need of adopting beyond recognizing the basic elements. Daily life aesthetics aims to remind the aesthetic dimensions of our cultural life within the aesthetic discourse needs of Anatolian cultures. Performative aesthetics, which is widespread in Anatolian culture, takes its content from practice of habits and experience as it is in everyday life. It is seen that the aesthetic reflections of Anatolian cultures have a decisive role in their genres.